

อุดมลักษณ์ ระพีแสง 2550: ศึกษาเชิงวิเคราะห์การใช้ภาษาในบทเพลงสุนทราภรณ์
ระหว่างปี พ.ศ. 2482 - พ.ศ. 2524 ปรินญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ภาษาไทย) สาขา
ภาษาไทย ภาควิชาภาษาไทย อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: รองศาสตราจารย์
สิริวรรณ นันทจันทุล, ค.ม. 409 หน้า

วิทยานิพนธ์นี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาการใช้ภาษาในบทเพลงสุนทราภรณ์ ซึ่ง
ประกอบด้วย ด้านการใช้คำ โวหารภาพพจน์ รูปแบบการประพันธ์ และแนวคิด

ข้อมูลสำหรับการศึกษาวิจัยเรื่องนี้ คือ เพลงสุนทราภรณ์อัลบั้มบันทึกประวัติศาสตร์ของ
บทเพลงสุนทราภรณ์ใน 6 ยุคสมัย จากมาสเตอร์แผ่นเสียงต้นฉบับเดิม พ.ศ. 2482 – พ.ศ. 2524
จำนวน 96 เพลง

ผลการศึกษาพบว่า เพลงสุนทราภรณ์ มีลักษณะการใช้คำดังนี้ คือ มีการใช้คำที่สื่อ
อารมณ์ของมนุษย์ทุกด้าน ใช้คำราชาศัพท์ ใช้คำซ้อน คำซ้ำ เพื่อเน้นย้ำความรู้สึกและ
ความหมายให้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น มีการใช้คำภาษาถิ่น การใช้โวหารภาพพจน์เปรียบเทียบสิ่งต่าง ๆ
มีหลายลักษณะ อุปมาอุปไมย, อุปลักษณ์, สัมพจน์หรืออนุนามนัย, นามนัย, ปฏิภาะ, ปฏิภาค
พจน์, อาวัตพากย์, อติพจน์, ปฏิรูปพจน์, บุคลาธิษฐาน และปฏิปุจฉา ส่วนลักษณะรูปแบบการ
ประพันธ์ ส่วนใหญ่ใช้แบบคงฉันทลักษณ์เดิม รองลงมา มีลักษณะคล้ายกลอนสุภาพ คล้ายกลอน
หก คล้ายกาพย์ยานี ส่วนลักษณะแนวคิด พบว่า มีการแสดงแนวคิดเกี่ยวกับการสรรเสริญ
พระมหากษัตริย์ คุณธรรมจริยธรรมที่พึงกระทำ ด้านชีวิตความเป็นอยู่ ความรัก ผู้หญิง เป็นบท
เพลงที่แสดงแนวคิดสะท้อนสภาพสังคมให้เห็นความเป็นจริงทุกด้าน และเป็นคติสอนใจหญิง